

افزایش تعداد روزنامه نگاران زندانی در جهان و ایران بدترین کشور جهان در مقابله با روزنامه نگاران

تفاوت های چشمگیر منطقه ای در میان افزایش قابل توجه تعداد روزنامه نگاران زندانی در خاورمیانه و آفریقای شمالی مشاهده میشود. دهها روزنامه نگار بدون تفهیم اتهام، بعضا در زندانهای مخفی، به سر می برند.

گزارش ویژه از کمیته حمایت از روزنامه نگاران

نیویورک— تحقیقات کمیته حمایت از روزنامه نگاران نشان میدهد که تعداد روزنامه نگاران زندانی در سراسر جهان افزایشی بیش از 20 درصد داشته که از اواسط دهه 1990 تا کنون بی سابقه بوده است؛ این افزایش عمدتاً توسط حبس گسترده روزنامه نگاران در سراسر خاورمیانه و آفریقای شمالی ایجاد شده است. در سرشماری سالانه روزنامه نگاران زندانی، کمیته حمایت از روزنامه نگاران در تاریخ اول دسامبر سال 2011، 179 نویسنده، دبیر، و عکاس خبری پشت میله های زندان را شناسایی کرده است که نسبت به تعداد کل زندانیان سال 2010، 34 فقره بیشتر است.

در حالیکه مقامات ایرانی یک کمپین ارباب علیه مطبوعات را از بعد از انتخابات مورد مناقشه کشور به مدت بیش از دو سال ادامه داده اند، با 42 روزنامه نگار در پشت میله ها، ایران بدترین زندانیان جهان در سال 2011 بود. اریتره، چین، برمه، ویتنام، سوریه، و ترکیه نیز در میان بدترین زندانبانان روزنامه نگاران در جهان قرار گرفتند.

در سرشماری سی. پی. جی. تفاوتهای آشکاری میان مناطق مختلف جهان دیده میشود. برای نخستین بار از زمانی که سی. پی. جی. در سال 1990 آغاز به جمع آوری اطلاعات سالیانه روزنامه نگاران زندانی کرده است، در تاریخ اول دسامبر سال جاری در قاره آمریکا حتی یک روزنامه نگار نیز به دلایل مربوط به حرفه اش در زندان نبود. همچنین حبس روزنامه نگاران در اروپا و آسیای مرکزی، با هشت روزنامه نگار زندانی، پایین ترین آمار منطقه ای را ظرف شش سال گذشته داشته است. اما این بهبودی ها توسط حبس گسترده روزنامه نگاران در خاورمیانه و آفریقای شمالی که در آن دولت ها اینک 77 روزنامه نگار، برابر با 45 درصد کل روزنامه نگاران زندانی جهان را پشت میله ها قرار داده اند کمرنگ شده اند. دهها بازداشت نیز در کشورهای آسیایی و آفریقایی صورت گرفته است.

در ایران در حالیکه سرکوب روزنامه نگاران به دنبال انتخابات سال 2009 آغازگر بازداشت های گسترده شد، مقامات ایرانی دائماً به سیاست مرخصی دادن به برخی از روزنامه نگاران بازداشت شده و در عین حال به دستگیری برخی دیگر ادامه می دهند. زندانیانی که برای مرخصی آزاد می شوند معمولاً وادار به پرداخت وثیقه های چندین میلیون تومانی می شوند و با تحمل فشار بیش از حد سیاسی وادار به سکوت و یا ارائه گزارش علیه همکاران خویش می شوند. امید معماریان، یک روزنامه نگار ایرانی که در خارج از ایران زندگی می کند می گوید: "حجم دستگیری ها، بازجویی ها، و افرادی که با وثیقه آزاد شده اند بسیار زیاد می باشد." وی می افزاید: "تاثیر این موضوع این است بیشتر روزنامه نگاران می دانند که نباید به موضوعات انتقادی بپردازند. این مسئله واقعا روی نحوه گزارشگری آنان در خصوص اخبار تاثیر میگذارد چون آنها همیشه تحت وحشت و ارباب به سر می برند." در میان زندانیان سال 2011، محمد داوری، سردبیر سهام نیوز نیز وجود دارد که در سال گذشته برنده جایزه بین المللی آزادی مطبوعات سی. پی. جی. شد. وبسایت تحت سردبیری محمد داوری بدرفتاری و تجاوز به زندانیان در بازداشتگاه تعطیل شده کهریزک را افشا کرد. بیشتر از نیمی از بازداشت شدگان ایرانی با اتهامات ضد حکومتی مشابه اتهاماتی که علیه محمد داوری مطرح شده زندانی شده اند.

اتهامات ضد حکومتی مانند خیانت، براندازی، و یا اقدام علیه منافع ملی رایج ترین اتهامات علیه روزنامه نگاران در سراسر جهان می باشد. مطابق بررسی های سی. پی. جی، حد اقل 79 روزنامه نگار با این اتهامات در حال حاضر در زندان می باشند.

اما سرشماری سال 2011 همچنین شاهد افزایش نگران کننده تعداد روزنامه نگاران زندانی که بدون تفهیم اتهام و یا طی مراحل قضایی دستگیر شده اند بود. شصت و پنج روزنامه نگار، یعنی بیش از یک سوم روزنامه نگاران زندانی در سراسر جهان،

بدون اعلام اتهاماتشان، و بسیاری از آنها در زندانهای مخفی و بدون دسترسی به وکیل و یا اعضاء خانواده بازداشت شده اند. در برخی از موارد، دولتهایی مانند اریتره، سوریه، و گامبیا حتی وجود این روزنامه نگاران زندانی را نیز تکذیب می کنند. در مواردی که مقامات بدون پاسخگویی و بر خلاف هنجارهای بین المللی فعالیت میکنند گزارشات بدرفتاری و شکنجه معمول هستند. گزارشهای تایید نشده حاکی از مرگ حداقل شش روزنامه نگار که در زندان مورد بدرفتاری قرار گرفتند می باشد. همزمان با تحقیقات در خصوص این موارد، سی. پی. جی. به انعکاس نام این افراد روی لیست زندانیان ادامه میدهد.

زندانی کردن روزنامه نگاران بدون هیچگونه اتهامی غالباً توسط دولت اریتره مورد عمل قرار میگیرد که با 28 نفر پشت میله های زندان، در مقام دوم در لیست بدترین زندانیکنندگان اهل مطبوعات قرار دارد. اگر چه بسیاری برای یک دهه زندانی شدهاند، اما حتی یک نفر از بازداشت شدگان اریتره ای تا کنون علناً به جرمی متهم نشدهاند. زندانیان شامل ویرایشگر سوئدی-اریتره تبار داویت ایساک می باشند که از زمانی که دولت مطبوعات مستقل کشور را در سال 2001 متوقف کرد تاکنون در حبس است. با وجود افزایش فشار از سوی پارلمان اروپا، رئیس جمهور اریتره اسایاس افیورکی تنها به طی اظهارات مبهمی گفته است که ایساک مرتکب "اشتباه بزرگی" شده است.

در تعدادی از کشورها، مقامات، روزنامه نگارانی که گروه های قومی به حاشیه رانده شده را پوشش خبری می داده اند مورد هدف قرار داده اند. در هیچ کجای جهان این واقعیت بیش از در چین، که دولت اش بی رحمانه سردبیران و نویسندگانی را که به دنبال انعکاس صدای ملت تبت و گروه های اقلیت اویغور ترک بوده اند، مشهود نبوده است. از 27 روزنامه نگار زندانی در چین، 17 نفر آنها مشغول پوشش گروه های تحت ستم قومی بوده اند. (اکثر سایر این افراد نویسندگان اینترنتی بوده اند که دیدگاه های مخالف سیاسی ابراز می کردند). بازداشت شدگان شامل دوکرو و تسالتریم، یک راهب تبتی است که مجله خبری وی مسایل تبت را پوشش میداد و در مورد سیاست های دولت نسبت به تبتی ها به صورت انتقادی می نوشت. ممکن است روزنامه نگاران دیگری در زندان چین، بدون اینکه مورد توجه سازمانهای خبری و یا گروه های حمایتی قرار بگیرند، وجود داشته باشند. جان کام، رییس بنیاد دوی هوآ، یک گروه حامی زندانیان سیاسی چینی، می گوید: "ما فقط نام تعداد بسیار اندکی از افرادی که به دلیل جرایم سیاسی بازداشت و یا زندانی شده اند را میدانیم."

علیرغم تجدید گسترده از برنامه های اصلاحات در کشور برمه، رهبران غیرنظامی جدید این کشور اقدامات اندکی نسبت به تغییر شیوه های سرکوبگرانه اسلاف نظامی خود انجام داده اند. در برمه در تاریخ اول دسامبر حد اقل 12 روزنامه نگار زندانی وجود داشت، عددی که با آمارهای دهه های قبل مطابقت داشت و نسبت به اندازه این کشور عدد بسیار بالایی میباشد. کشور برمه در مقام چهارمین بدترین زندانبان مطبوعات، افرادی مانند هلا هلا وین، یک خبرنگار مخفی برای نشریه "صدای دموکراتیک برمه" که در خارج از کشور منتشر میشود، را در بازداشت دارد. این خبرنگار زن در سال 2009 در حالیکه تلاش می کرد گزارشی در باره دومین سالگرد "انقلاب زعفرانی" که طی آن چندین تجمع اعتراضی به رهبری راهبان توسط سربازان دولتی با خشونت خاموش شدند تهیه کند دستگیر شد. زین لین، یک روزنامه نگار تبعیدی برمه ای و معاون انجمن مطبوعات برمه در تایلند گفت: "بعد از سیاستمداران، روزنامه نگاران دومین هدف اصلی هستند. با دولت جدید نیز این نکته عوض نشده است. من انتظار ندارم این افراد به سرعت آزاد شوند."

سرکوب مداوم گزارشگری و تفسیر اینترنتی در ویتنام باعث شده است که این کشور به پنجمین بدترین زندانبان تبدیل شود. هر نه روزنامه نگار ویتنامی که در تاریخ اول دسامبر پشت میله های زندان بودند وبلاگهایی هستند که موضوعات حساس سیاسی و یا امور اقلیت های مذهبی را پوشش می دادند. در میان این بازداشت شدگان، وبلاگری به نام فام مین هوآنگ وجود دارد که در خصوص فساد دولتی، تخریب محیط زیست، و آنچه وی شکست های سیاست خارجی دولت میدانست مینوشت.

در سراسر جهان در اول دسامبر، 86 روزنامه نگار که به نظر می رسد عمدتاً روی اینترنت کار می کرده اند در زندان بوده اند، که تقریباً نیمی از افراد سرشماری شده را تشکیل میدهند. این نسبت همچنین در دو گزارش قبلی سی. پی. جی. وجود داشته که در پی چندین سال افزایش در تعداد روزنامه نگاران اینترنتی زندانی مشاهده شده است. با 51 زندانی، روزنامه نگارانی که در نشریات چاپی کار می کنند دومین گروه حرفه ای روزنامه نگاران زندانی را تشکیل می دهند. سایر بازداشت شدگان از اهالی رادیو، تلویزیون، و فیلم سازی مستند بوده اند.

تعداد روزنامه نگاران زندانی در خاورمیانه و آفریقای شمالی نسبت به سال قبل رشدی در حدود 50 درصد داشته است. این افزایش تنها در کشور های سرکوبگری مانند سوریه، که هشت روزنامه نگار را در تلاشی نومیدانه برای حفظ قدرت از طریق سرکوب فعالیت های خبرنگاری مستقل زندانی کرده است، برقرار نیست. حبس روزنامه نگاران همچنین در دموکراسی پایدار ترکیه، که در زمان تحقیقات سی. پی. جی. هشت روزنامه نگار را در زندان داشت، گزارش شده است. مقامات ترکیه عملیات بازداشت سردبیران و نویسندگان کرد را تسریع کرده اند و همچنین هدف گرفتن روزنامه نگاران نشریات متداول نیز که گزارش های تحقیقی تهیه می کنند را نیز آغاز کرده اند. روزنامه نگاران زندانی در ترکیه شامل احمد شیک و ندیم شنرنیز می شوند که هر دو نویسندگان و روزنامه نگاران برجسته ای هستند که نسبت به کاستی های دولت بررسی های منتقدانه کرده اند. ارکن ساکا، یک وبلاگر سیاسی و مدرس در دانشگاه بیلگی استانبول گفت: "بعد از زندانی کردن این دو روزنامه نگار، همه ژورنالیست ها تحت تهدید به سر می برند. اینک خودسانسوری بیشتری وجود دارد."

اگر چه اکثریت قریب به اتفاق بازداشت شدگان روزنامه نگاران محلی هستند که توسط دولت های خود دستگیر شده اند، هشت روزنامه نگار بین المللی در سرشماری سی. پی. جی. در سال 2011 گنجانده شده اند. آنها شامل دو سوئدی، یوهان پرسون و مارتین شیبیه هستند که در حال پوشش فعالیت های یک گروه جدایی طلب در اتیوپی بازداشت شدند. کلا هفت روزنامه نگار در در اتیوپی زندانی هستند که پنج تن از آنان به اتهامات مبهم و بی اساس تروریسم دستگیر شده اند. با وجود انتقادات بین المللی، اتیوپی به شدت از قوانین ضد تروریسم برای جرم خطاب کردن پوشش خبری گروه های مخالف استفاده کرده است. کاساهون بیلما، یک روزنامه نگار اهل اتیوپی که در سال 2009 پس از اینکه با احتمال زندانی شدن روبرو شد کشور را ترک کرده گفت: "این نشان میدهد که دولت هیچگونه واهمه ای ندارد. هر خبرنگار منتقد اتیوپیایی با همین وضع دشوار روبرو می شود. آیا باید در کشورمان بمانیم و برای هیچ به زندان برویم، یا باید بگریزیم؟"

کمیته حمایت از روزنامه نگاران مرگ دو روزنامه نگار تحت بازداشت حکومت بحرین را تایید کرده است. در ماه آوریل، به فاصله یک هفته از یکدیگر، کریم فخرای بنیانگذار روزنامه پیشروی مستقل الوسط و ذکریا رشید حسن الشیری دبیر یک وبسایت خبری محلی در الدیر در زندان بحرین جان سپردند. به رغم اتهامات گسترده مبنی بر مرگ این دو روزنامه نگار در اثر بدرقتاری، دولت بحرین ادعا کرد که هر دو نفر به دلایل طبیعی فوت کرده اند.

در اینجا سایر گرایش ها و جزئیات بیشتری که در تجزیه و تحلیل سی. پی. جی. مشخص شده ذکر می شود:

- این سرجمع جهانی در بالاترین نقطه خود از سال 1996، سالی که سی. پی. جی. دستگیری 185 روزنامه نگار متأثر از سرکوب خبرنگاران قومی کرد در ترکیه را در گزارش خود ثبت کرد قرار دارد. این افزایش نسبت به مجموع سال 2010 بزرگترین پرش یک ساله در یک دهه قبل بود.
- حداقل 78 روزنامه نگار مستقل در سراسر جهان زندانی بودند که تقریباً 45 درصد از سرشماری را تشکیل دادند، نسبتی که با دو سرشماری گذشته نیز مطابقت دارد. روزنامه نگاران مستقل می توانند نسبت به زندانی شدن آسیب پذیرتر باشند چون آنها اغلب از حمایت های حقوقی و مادی که سازمان های خبری می توانند به کارمندان خود ارائه کنند برخوردار نیستند.
- اتهامات ضد حکومتی از شایع ترین اتهاماتی بوده که برای زندانی کردن روزنامه نگاران استفاده شده است. تخطی از قوانین سانسور به عنوان دومین شایع ترین اتهام در 14 مورد به کار رفته است.
- در 11 مورد، دولت ها چندین نوع اتهام نامربوط به روزنامه نگاری را برای تلافی علیه نویسندگان، سردبیران، و عکاسان خبری استفاده کرده اند. این نوع اتهامات از حمل مواد مخدر تا فرار از مالیات را در بر می گیرند. در موارد گنجانده شده در این سرشماری، سی. پی. جی. مشخص کرده است که این اتهامات به احتمال زیاد به قصد تلافی برای کار روزنامه نگاری است.
- اتهامات جزایی مانند افترا، نشر اکاذیب، و توهین قومی یا مذهبی از سایر اتهاماتی هستند که علیه روزنامه نگار های سرشماری شده اقامه شده اند.
- برای اولین بار در بیش از یک دهه، چین در صدر لیست کشور های زندانی کننده روزنامه نگاران نیست. علت جایگزین شدن چین در سال 2011 نه به دلیل کاهش چشمگیر تعداد روزنامه نگاران زندانی در این کشور، بلکه به دلیل تعداد زیاد روزنامه نگاران زندانی در ایران می باشد. جمع کل 27 روزنامه نگار زندانی در چین در تاریخ اول دسامبر سال جاری، با تعداد کل سال های قبل این کشور مطابقت دارد.

- برای اولین بار از سال 1996 تا کنون، هیچ روزنامه نگار کوبایی در سرشماری سی. پی. جی. وجود ندارد. در پی سرکوب شدید مخالفان، دولت کوبا در سال 2003 تعداد 29 روزنامه نگار زندانی داشت. آخرین فرد از این زندانیان در آوریل سال 2011 آزاد شد. باوجود اینکه هیچ روزنامه نگار کوبایی در تاریخ اول دسامبر در زندان نبود، تحقیقات سی. پی. جی. نشان میدهد که مقامات کوبایی همچنان به بازداشت کوتاه مدت خبرنگاران و سردبیران به عنوان نوعی آزار و اذیت ادامه میدهند.
- ظرف سال گذشته، حمایت‌های سی. پی. جی. باعث آزادی حداقل 65 زندانی در سراسر جهان شد. در میان روزنامه نگاران آزاد شده دو برنده جایزه بین المللی آزادی مطبوعات، نویسنده کوبایی هکتور مسدا گوتییرز و سردبیر آذربایجانی عین الله فتح اللایف نیز به چشم می‌خورند.
- دو برنده جوایز سی. پی. جی. به نامهای شی تائو در چین و محمد داوری در ایران در تاریخ اول دسامبر همچنان در زندان باقی ماندند. شی مشغول طی حکم ده سال زندان خویش برای افشا کردن یک دستور از وزارت تبلیغات چین می‌باشد که متعاقباً اعلام شد یک راز دولتی بوده است.

کمیتة حمایت از روزنامه نگاران اعتقاد دارد که روزنامه نگاران نمی‌باید برای انجام شغلشان زندانی شوند. این سازمان برای هر کشوری که یک روزنامه نگار را زندانی کرده است یک نامه ارسال کرده است که در آن نگرانی جدی خویش از این موضوع را بیان کرده است.

فهرست سی. پی. جی. تصویری کلی از افرادی است که در نیمه شب اول دسامبر 2011 در حبس بوده اند. این فهرست شامل آن گروه از روزنامه نگارانی که در طول سال دستگیر و آزاد شده اند نمی‌باشد؛ شرح مآووقع این گروه از روزنامه نگاران را میتوان در آدرس www.cpj.org یافت. روزنامه نگاران تا زمانی که سازمان بتواند با اطمینان اعلام کند که آنها آزاد شده اند و یا در حین حبس جان باخته اند روی لیست سی. پی. جی. باقی خواهند ماند.

روزنامه نگارانی که توسط نهادهای غیر دولتی مانند گروه های جنایتکار و یا شبه نظامی ناپدید و یا ربوده می‌شوند در این سرشماری روزنامه نگاران زندانی گنجانده نمیشوند. پرونده های آنان تحت عنوان "ناپدید شده" و یا "ربوده شده" طبقه بندی میشوند.

این گزارش توسط کارمندان سی. پی. جی. همراه با گزارشات اضافی توسط کریستین جونز گردهمآوری شده است.